

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף ט

חטאות קבועות שבספר ויקרא

בפרשת חטאות שבספר ויקרא נמנו קרבנות חטאת קבועה הבאים לכפר על חטאים שנעשו בשגגה בשאר עבירות חוץ מעבודה זרה, והפרשה חלוקה לארבעה.

א. פרשה ראשונה מדברת בכהן משיח, שכשחטא הכהן המשיח על ידי שטעה בדין והיה סבור שהוא מותר, מביא פר לחטאת, הנקרא פר כהן משיח.

ב. פרשה שניה מדברת בציבור שחטאו על ידי שטעו בית דין, והורו להם היתר בדבר אסור, ועל חטא זה בית דין מביאים פר לחטאת, הנקרא פר העלם דבר של ציבור.

ג. פרשה שלישית מדברת בנשיא שחטא בשוגג, בין על ידי שטעה, והיה סבור שהדבר האסור מותר, ובין כשטעה שהיה סבור שהדבר האסור הוא דבר אחר שבאמת מותר, ועל חטאו הוא מביא שעיר לחטאת, הנקרא שעיר נשיא.

ד. פרשה רביעית מדברת בכל יחיד שחטא בשוגג בשני האופנים, ועל חטאו הוא מביא כבשה או שעירה לחטאת.

חטאות עבודה זרה שבספר במדבר

בפרשת חטאות שבספר במדבר, נמנו קרבנות חטאת, הבאים לכפר על חטא עבודה זרה שנעשה בשגגה, והפרשה חלוקה לשנים.

א. פרשה ראשונה מדברת בציבור שחטאו בעבודה זרה על ידי שטעו בית דין והורו להם היתר בדבר אסור, ועל חטא זה בית דין מביאים פר לעולה ושעיר לחטאת.

ב. פרשה שניה מדבר ביחידים שחטאו בעבודה זרה ובכלל זה, הדיוט, משיח, ונשיא, וכל מי מהם שחטא בזה, מביא שעירה לחטאת.

עבודה זרה	חטאים אחרים	
שעירה	כשבה או שעירה	יחיד שחטא בשגגה
שעירה	שעיר	נשיא שחטא בשגגה
שעירה	פר	כהן משיח שחטא בשגגה על ידי שטעה להורות לעצמו היתר בדבר אסור
פר לעולה ושעיר לחטאת	פר	בית דין שטעו להורות לציבור היתר בדבר אסור

חטאים שמביאים עליהם חטאת קבוע

כל החטאות הנזכרות לעיל, אינן באות אלא על חטאים שהעושה אותם במזיד ענוש כרת.

אבל השוגג בדבר שאין בו כרת במזיד, כגון לבישת כלאים, או נשיקת עבודה זרה, שהם איסורים שאין בהם כרת, אינו מביא על כך חטאת. ונחלקו חכמים מניין הדבר למד.

דרשות הכתובים כדעת רבי

א. פר העלם דבר של ציבור.

יש ללמוד מגזרה שווה שפר העלם דבר של ציבור בא רק על דבר שזדונו כרת.

שנאמר בו, "וּנְוֹדָעָה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עֲלֶיהָ" (ויקרא ד' י"ד), וכן נאמר בפרשת עריות, "וְאִשָּׁה אֶל אַחֲתָהּ לֹא תִקַּח לְצָרָר לְגִלּוֹת עֲרֻוֹתֶיהָ עֲלֶיהָ בְּחַפְזָה".

ומכאן, כשם שפרשת עריות מדברת בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, כך פרשת פר העלם דבר של ציבור.

ב. פר כהן משיח.

פר כהן משיח בא רק על דבר שזדונו כרת שכן יש ללמוד מהכתוב האמור בו, "לְאִשְׁמַת הָעָם" (ויקרא ד' י"ד).

המלמד שדין כהן משיח כדין ציבור. וכשם שפר העלם דבר של ציבור בא רק על דבר שזדונו כרת, כך פרשת פר כהן משיח.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

ג-ד. שעיר נשיא וחטאת יחיד.

שעיר נשיא וחטאת יחיד באים רק על דבר

שזדונו כרת שכן יש ללמוד מגזרה שווה.

שנאמר בפרשת העלם דבר של ציבור "מִצֹּת", "וְאִם כָּל עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלַם דְּבַר מֵעֵינַי הִקְהֵל וַעֲשׂוּ אַחַת מִכָּל מִצֹּת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְאֲשִׁמוּ" (ויקרא ד' י"ג), וכן נאמר בפרשת שעיר נשיא "אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחָטָא וַעֲשֵׂה אַחַת מִכָּל מִצֹּת ה' אֲקִיּוּ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה בְּשִׁגְגָה וְאֲשִׁם" (ויקרא ד' כ"ב), וכן בפרשת חטאת יחיד "וְאִם נִפְשׁ אַחַת תִּחָטָא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׁתָּהּ אַחַת מִמִּצֹּת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְאֲשִׁם" (ויקרא ד' כ"ז).

ויש לך ללמוד בגזרה שווה שכשם שפרשת העלם דבר של ציבור מדברת בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, כך פרשת שעיר נשיא ופרשת חטאת יחיד מדברות בדבר שזדונו כרת.

ה. פר ושעיר של עבודה זרה.

פר ושעיר של ציבור בעבודה זרה באים רק על דבר שזדונו כרת שכן יש ללמוד מגזרה שווה.

שנאמר בהם, "וְהָיָה אִם מֵעֵינַי הִעַדָּה נִעְשְׂתָה לְשִׁגְגָה" (במדבר ט"ו כ"ד), וכן נאמר בפרשת פר העלם דבר של ציבור, "וְנִעְלַם דְּבַר מֵעֵינַי הִקְהֵל" (ויקרא ד' י"ג),

ומכאן, שכשם שפרשת פר העלם דבר של ציבור מדברת בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, כך פרשת פר ושעיר של ציבור בעבודה זרה מדברת בדבר שזדונו כרת.

ו. שעירת יחיד של עבודה זרה.

שעירת יחיד בעבודה זרה באה רק על דבר שזדונו כרת שכן יש ללמוד מתוך שהפרשה פותחת בוי"ו.

"וְאִם נִפְשׁ אַחַת תִּחָטָא בְּשִׁגְגָה וְהִקְרִיבָה עֹז בֵּית שְׁנֵתָה לְחַטָּאת" (במדבר ט"ו כ"ז), היא נחשבת כהמשך הענין הקודם, וילמד תחתון מעליון.

לומר לך, כשם שפר ושעיר של ציבור הכתובים תחילה, באים רק על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, כך פרשת שעירת יחיד של עבודה זרה.

דרשות הכתובים כדעת חכמים

כפי שלימד רבי יהושע בן לוי לבנו

א. שעירת עבודה זרה של יחיד.

בענין שעירת עבודה זרה, שמביא היחיד, שהוא הדיוט או נשיא או כהן משוח, כששגג בעבודה זרה מבואר בכתובים, שהיא באה על דבר שיש בו כרת.

שהרי נאמר בפירוש, "וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיַד רָמָה מִן הָאֲזָרָח וּמִן הַגֵּר אֶת ה' הוּא מְגִדֶּךָ וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקְרָב עִמָּה" (במדבר ט"ו ל').

ב. שאר חטאות יחיד.

מתוך כך שנאמר בעניין חטאת עבודה זרה, "הָאֲזָרָח בְּבִנְיָ יִשְׂרָאֵל וְלִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם תִּזְכֹּר אַחַת יְהִיָּה לָכֶם לַעֲשֵׂה בְּשִׁגְגָה. וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיַד רָמָה מִן הָאֲזָרָח וּמִן הַגֵּר אֶת ה' הוּא מְגִדֶּךָ וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקְרָב עִמָּה" (במדבר ט"ו כ"ט-ל').

למדנו להקיש קרבן יחיד של עבודה זרה, הבא על שגגת עבודה זרה, לכל התורה כולה, וללמד, שכשם שאין היחיד, ובכלל זה הדיוט או נשיא או משוח, מביא קרבן על שגגת עבודה זרה, אלא על דבר שזדונו כרת, כך אינו מביא שאר חטאות שבתורה, אלא על דברים שזדונם כרת.

ג. ציבור בעבודה זרה.

נתבאר, שקרבן יחיד האמור בעבודה זרה, אינו בא אלא על דבר שזדונו כרת.

ומתוך כך שאותה פרשה פותחת בוי"ו, "וְאִם נִפְשׁ אַחַת תִּחָטָא בְּשִׁגְגָה וְהִקְרִיבָה עֹז בֵּית שְׁנֵתָה לְחַטָּאת" (במדבר ט"ו כ"ז), היא נחשבת כהמשך הענין הקודם, וילמד עליון מתחתון.

לומר לך, כשם ששעירת יחיד הכתובה לבסוף, באה רק על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, כך פר ושעיר של ציבור באים רק על דבר שזדונו כרת.

ד. ציבור בשאר חטאות.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

בענין פר ושעיר שמביאים ציבור על שגגת עבודה זרה נאמר "וְהָיָה אִם מַעֲיַנִּי הָעֵדָה נֶעְשְׂתָה לְשִׁגְגָה" (במדבר ט"ו כ"ד). וכן נאמר בענין חטאת ציבור הבאה על שגגות שאר חטאים "וְנִעְלַם דָּבָר מֵעֵינַי הִקְהַל" (ויקרא ד י"ג).

ויש לך ללמוד בגזרה שווה, שכשם שפר ושעיר של ציבור בעבודה זרה אינם באים אלא על דבר שזדונו כרת, כך חטאת ציבור על שאר חטאים אינה באה אלא על דברים שזדונם כרת.

חילוק בין יחיד לרבים בעבודה זרה

מצינו, שחילק הכתוב בין יחידים למרובים בחטא עבודה זרה במזיד.

יחידים שעבדו עבודה זרה במזיד, דינם בסקילה וממונם ליורשיהם, ומרובים שעבדו עבודה זרה במזיד, כגון בעיר הנידחת, דינם בסייף וממונם אבד.

ולדעת רבי, מתוך כך היה מקום לומר, שכמו כן, יש לחלק בין יחידים למרובים בקרבן חטאת הבא על חטא עבודה זרה בשוגג, ואם יחידים שעבדו עבודה זרה בשוגג, מביאים שעירה, מרובים שעבדו עבודה זרה בשוגג, יביאו קרבן אחר, כגון פר לחטאת ושעיר לעולה, שאין קרבן כזה במקום אחר, או לא יביאו שום קרבן ואין להם כפרה.

ובא הכתוב ואמר, "תֹּרֶה אַחַת יְהִי לָכֶם לַעֲשֵׂה בְשִׁגְגָה", ללמד, שאין חילוק בין יחיד למרובים בשגגת עבודה זרה, ושניהם מביאים שעירה לחטאתם.

דברי לוי יתבארו בעזה"י בסוף דף זה.

איסור מצוה ואיסור קדושה

נתבאר, שכל יבמה שאסורה ליבם איסור ערוה, פטורה לגמרי מזיקת יבום, ואין כאן לא יבום ולא חליצה.

ובפרק שני שנינו במשנה, שהאסורות על היבם איסור מצווה, הן הנקראות שניות לעריות, שאסורות ליבם באיסור ערוה מדברי חכמים, וכן האסורות על היבם איסור קדושה, הן האסורות לו באיסור לא תעשה שאין בו כרת, כגון ממזרת או נתינה, אינן נפטרות לגמרי מזיקת יבום, אלא שאינן מתייבמות, אבל טעונות חליצה.

ובפרק רביעי מבואר, שרבי עקיבא חולק על הדין השני, ולדעתו כל שאסורה באיסור לא תעשה, אף על פי שאין בו עונש כרת, ערוה גמורה היא, להיות הוולד ממזר, הוא הדין ולהיפטר מהיבום והחליצה.

אשת אחיו שלא היה בעולמו

כבר נתבאר, שאף שאסרה תורה את אשת האח, שנאמר, "עֲרֹת אִשְׁתְּ אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹת אָחִיךָ הוּא" (ויקרא י"ח ט"ז), אם מת בלא בנים, אשתו מותרת לאחיו, שנאמר, "כִּי יָשְׁבוּ אָחִים יְחָדָו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וַיְבֹן אֶין לוֹ לֹא תִהְיֶה אִשְׁתְּ הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר וַיִּבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּבְמָה".

וכמו כן נתבאר, שאין היבמה מותרת לאחי בעלה המת, אלא כשהיו האחים בעולם בזמן שהיה בעלה חי, שנאמר, "כִּי יָשְׁבוּ אָחִים יְחָדָו", לומר, שאין דין יבום אלא באחים שחיו יחד.

אבל כשמת זה בלא בנים, והניח אשה, ולאחר מותו נולד לו אח, אין כאן דין יבום, ואשת המת אסורה לאחיו החי, והיא בכלל איסור "עֲרֹת אִשְׁתְּ אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה".

אשת אחיו שלא היה בעולמו הנופלת

לפניו ליבום מנישואי אחיו שהיה בעולמו

פעמים, אשת אחיו שלא היה בעולמו, נופלת לפניו ליבום מנישואי אחיו שהיה בעולמו.

כגון, כשמתחילה היו שני אחים, ראובן ושמעון, ומת ראובן בלא בנים, ונפלה אשת ראובן ליבום לפני שמעון, ונולד להם אח שלישי, לוי. ומת שמעון, ונפלה אשתו

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

שהיתה תחילה אשת ראובן, לפני לוי ליבום, הרי זו אצל לוי אשת אחיו ראובן שלא היה בעולמו, הנופלת לפניו ליבום מנישואי אחיו שמעון שהיה בעולמו.

ולדעת חכמים, בשני האופנים הבאים, כשנפלה לפניו אשת אחיו שלא היה בעולמו, היא ערוה גמורה אצלו, ופוטרת צרותיה מיבום וחליצה, אף על פי שנפלה לפניו מנישואי אחיו שהיה בעולמו.

האופן הפשוט הוא כשתחילה, אחר מות ראובן, נולד לוי, ואחר כך יבם שמעון את אשת ראובן.

שכן באופן הזה, בשעה שנולד לוי, היתה אשת ראובן זקוקה ליבום, ודחוייה מלוי, כי לא היה בעולם עם ראובן, ומאחר שנדחת ממנו, נעשית אצלו ערוה גמורה של אשת אח, ולכן גם אם אחר כך נפלה לפניו מנישואי שמעון, היא פטורה ופוטרת צרותיה מחליצה ומיבום.

והאופן המחודש יותר הוא, כשתחילה אחר מות ראובן, יבם שמעון את אשת ראובן, ואחר כך נולד לוי.

שבשעה שנולד לוי אין כאן על היבמה זיקת אחיו ראובן שלא היה בעולמו, ואם כן, כשמת שמעון, היה מקום לומר, שתהא אשתו מותרת ללוי, כי שמעון ולוי היו יחד בעולם.

ואף על פי כן, גם באופן הזה, מאחר שבעבר היתה האשה אשת אחיו ראובן שלא היה בעולמו, אצל לוי היא פטורה ופוטרת צרותיה מיבום וחליצה.

ובפרק שני יבואר, שרבי שמעון חולק על חכמים. ואמר שם רבי אושעיא, שרבי שמעון נחלק עם חכמים בשני האופנים, כלומר לדעתו בשני האופנים הללו לוי מייבם את אשת שמעון אף על פי שהיתה מתחילה אשת ראובן שלא היה בעולמו.

ומסקנת הגמרא, שנחלק רבי שמעון עם חכמים רק באופן השני, שכשנולד לוי כבר יבם שמעון את אשת ראובן [=יבם ולבסוף נולד], ומעולם לא היתה דחוייה אצלו מיבום, וכשמת שמעון אחיו, נפלה אצלו מאחיו שהיה בעולמו.

אבל באופן הראשון, שנולד לוי קודם שייבמה שמעון [=נולד ולבסוף יבם], מאחר שבשעת לידתו של לוי היתה זקוקה ליבום, ודחוייה ממנו, מודה רבי שמעון, שגם אם ייבמה שמעון, ומת, ונפלה ליבום לוי מנישואי שמעון אחיו שהיה בעולמו, אסורה היא אצל לוי, משום שהיתה אשת ראובן אחיו שלא היה בעולמו, ופטורה מיבום וחליצה.

האסורה לזה מותרת לזה

והאסורה לזה מותרת לזה

ארבעה אחים, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ומתו הנשואים לאחיות, ונפלו שתי האחיות לפני שני האחים הנותרים.

מאחר ששתיהן זקוקות ליבום לזה ולזה, והן אחיות, אין אחד מהם יכול לייבם לא את זו ולא את זו, שכל שיבוא לייבם, היא אחות זקוקתו הנחשבת כאחות אשתו.

ולפיכך הן חולצות ולא מתייבמות, כפי שנתבאר בדף ח'.

ואם היתה האחת אסורה לאחד מהאחים איסור ערוה, מעתה היא אינה זקוקה לו, ויכול הוא לייבם את אחותה, שאינה אחות זקוקתו.

אבל השני, ששתיהן זקוקות לו, אסור בשתיהן.

ואם היתה אחת אסורה לזה איסור ערוה, והשניה אסורה לשני איסור ערוה, כל אחת זקוקה רק למי שמותר בה, ושתיהן יכולות להתייבם.

ואמר רב יהודה אמר רב וכן שנה רבי חייא שבכל חמש עשרה עריות של משנתנו יתכן הדין האחרון, שיהיו שתי אחיות נופלות לפני שני אחים, אחת ערוה לייבם זה, ואחת

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

ערוה לייבם זה, ובכך יהיו שתיהן ראויות לייבום. כפי שיתבאר בעזה"י בסמוך.

ורב יהודה לא היה מבאר את ששת האופנים הראשונים, כי ערוות בתו לא תמצא בה שאחת האחיות תהיה בתו של זה, והשניה בתו של זה, אלא כשהן בנות מהאונסין, כפי שיתבאר, ואמר שלא דיבר התנא אלא בבתו מהנישואין.

ומתוך שלא נאמרו דבריו שתהא האסורה לזה מותרת לזה בערוות בתו, לא הזכיר בזה כל ששת האופנים הראשונים.

ואביי היה אומר שדברי התנא נאמרו גם על ששת האופנים הראשונים, אף על פי שלא ימצא האופן הראשון אלא בבתו מהאונסין.

ובאופן הארבעה עשר לא דיבר התנא, כי לא ימצא האופן הזה אלא כדעת רבי שמעון כפי שיתבאר בעזה"י.

ורב ספרא היה אומר שהתנא דיבר גם באופן הארבעה עשר, וכדעת רבי שמעון, כמבואר להלן.

ולהלו יבואר כיצד יתקיים בכל העריות של משנתנו האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה.

א. זו בתו של זה וזו בתו של זה

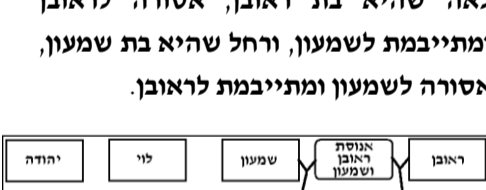
ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, בנות של שני אחים, כגון לאה בת ראובן ורחל בת שמעון אחיו, כשלאה ורחל אחיות מהאמא.

ולא שהיתה אמן נשואה מתחילה לראובן, וילדה את לאה, ולאחר מכן נשאת לשמעון, וילדה את רחל. כי אם מתחילה נישאת האם לראובן, אסורה היא לשמעון, משום אשת אחיו.

אלא כשמתחילה אנס ראובן את האם, וילדה את לאה, ולאחר מכן אנס שמעון את האם, וילדה את רחל. והרי לאה ורחל אחיות מהאם. לאה בת ראובן אסורה לראובן ומותרת לאחיו, וכמו כן רחל בת שמעון אסורה לשמעון ומותרת לאחיו.

ואם הלכו לאה ורחל ונשאו ללוי ויהודה אחי ראובן ושמעון, ומתו לוי ויהודה, נפלו לאה ורחל לייבום לפני ראובן ושמעון.

לאה שהיא בת ראובן, אסורה לראובן ומתייבמת לשמעון, ורחל שהיא בת שמעון, אסורה לשמעון ומתייבמת לראובן.

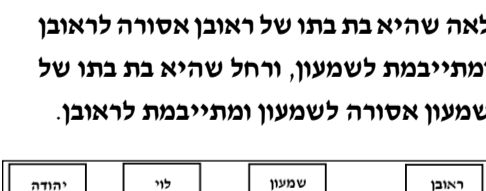

ב. זו בת בתו של זה וזו בת בתו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה בת בתו של ראובן, ורחל בת בתו של שמעון אחיו, יתכן, כגון שבת ראובן ובת שמעון נישאו שתיהן לאיש אחד, וכל אחת ילדה בת, בת ראובן ילדה את לאה, ובת שמעון ילדה את רחל, והן אחיות מהאב.

והלכו לאה ורחל ונשאו ללוי ויהודה אחי ראובן ושמעון, ומתו לוי ויהודה, נפלו לאה ורחל לייבום לפני ראובן ושמעון.

לאה שהיא בת בתו של ראובן אסורה לראובן ומתייבמת לשמעון, ורחל שהיא בת בתו של שמעון אסורה לשמעון ומתייבמת לראובן.

ג. זו בת בנו של זה וזו בת בנו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה בת בנו של ראובן, ורחל בת בנו של שמעון אחיו, יתכן, כגון שבו ראובן ובו שמעון נשאו אשה אחת בזה אחר זה, לבן ראובן ילדה את לאה, ולבן שמעון ילדה את רחל, והן אחיות מהאם.

בקיצור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

והלכו לאה ורחל ונישאו ללוי ויהודה אחי ראובן ושמעון, ומתו לוי ויהודה, ונפלו לאה ורחל לייבום לפני ראובן ושמעון.

לאה שהיא בת בנו של ראובן אסורה לראובן ומתייבמת לשמעון, ורחל שהיא בת בנו של שמעון אסורה לשמעון ומתייבמת לראובן.

ד. זו בת אשתו של זה וזו בת אשתו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה בת אשת ראובן, ורחל בת אשת שמעון אחיו, יתכן, כגון שמתחילה נשא אדם אחר [=נחשון] שתי נשים, האחת יחדה לו את לאה, והאחת ילדה לו את רחל, והרי לאה ורחל אחיות מהאב.

ומת נחשון, ונשא ראובן את אס, לאה, ושמעון נשא את אס רחל, ולוי נשא את לאה, ויהודה נשא את רחל, ומתו לוי ויהודה, ונפלו לאה ורחל לפני ראובן ושמעון.

לאה שהיא בת אשת ראובן, אסורה לראובן ומתייבמת לשמעון. ורחל שהיא בת אשת שמעון, אסורה לשמעון ומתייבמת לראובן.

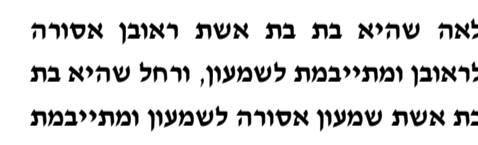
ה. זו בת אשתו של זה וזו בת אשתו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה בת אשת שמעון, ורחל בת אשת ראובן, יתכן, כשנשא ראובן אשה ולה בת, וכן שמעון נשא אשה ולה בת.

ונישאו בת אשת ראובן ובת אשת שמעון לאדם אחד, וילדו לו, זו את לאה, וזו את רחל, והרי לאה ורחל אחיות מהאב, לאה בת אשת ראובן, ורחל בת אשת שמעון.

הלכו לאה ורחל ונישאו ללוי ויהודה אחי ראובן ושמעון, ומתו לוי ויהודה, ונפלו לאה ורחל לייבום לפני ראובן ושמעון.

לאה שהיא בת אשת ראובן, אסורה לראובן ומתייבמת לשמעון, ורחל שהיא בת אשת שמעון, אסורה לשמעון ומתייבמת לראובן.

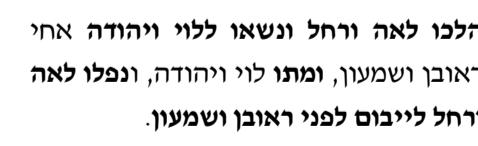
ו. זו בת אשתו של זה וזו בת אשתו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה בת אשת שמעון, ורחל בת אשת ראובן, יתכן, כשנשא ראובן אשה ולה בן, וכן שמעון נשא אשה ולה בן.

ונישאו בן אשת ראובן ובן אשת שמעון אשה אחת בזה אחר זה, לבן אשת ראובן ילדה את לאה, ולבן אשת שמעון ילדה את רחל, והרי לאה ורחל אחיות מהאם, לאה בת אשת ראובן, ורחל בת אשת שמעון.

הלכו לאה ורחל ונישאו ללוי ויהודה אחי ראובן ושמעון, ומתו לוי ויהודה, ונפלו לאה ורחל לייבום לפני ראובן ושמעון.

לאה שהיא בת אשת ראובן, אסורה לראובן ומתייבמת לשמעון, ורחל שהיא בת אשת שמעון, אסורה לשמעון ומתייבמת לראובן.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

ז. זו חמותו של זה וזו חמותו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה חמות ראובן, ורחל חמות שמעון אחיו, יתכן, כשנשא ראובן את בת לאה ושמעון נשא את בת רחל.

והלכו לאה ורחל עצמן ונשאו ללוי ויהודה אחי ראובן ושמעון, ומתו לוי ויהודה, ונפלו לאה ורחל לייבום לפני ראובן ושמעון.

לאה שהיא חמותו של ראובן אסורה לראובן ומתייבמת לשמעון, ורחל שהיא חמותו של שמעון אסורה לשמעון ומתייבמת לראובן.

ח. זו אם חמותו של זה וזו אם חמותו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה אם חמות ראובן, ורחל אם חמות שמעון אחיו, יתכן, כשנשא ראובן את בת לאה, ושמעון נשא את בת רחל.

והלכו לאה ורחל עצמן ונשאו ללוי ויהודה אחי ראובן ושמעון, ומתו לוי ויהודה, ונפלו לאה ורחל לייבום לפני ראובן ושמעון.

לאה שהיא אם חמותו של ראובן אסורה לראובן ומתייבמת לשמעון, ורחל שהיא אם חמותו של שמעון אסורה לשמעון ומתייבמת לראובן.

ט. זו אם חמיו של זה וזו אם חמיו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה אם חמיו ראובן, ורחל אם חמיו שמעון אחיו, יתכן, כשנשא ראובן את בת בן לאה, ושמעון נשא את בת בן רחל.

והלכו לאה ורחל עצמן ונשאו ללוי ויהודה אחי ראובן ושמעון, ומתו לוי ויהודה, ונפלו לאה ורחל לייבום לפני ראובן ושמעון.

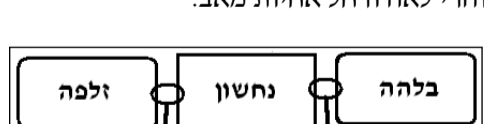
לאה שהיא אם חמיו של ראובן אסורה לראובן ומתייבמת לשמעון, ורחל שהיא אם חמיו של שמעון אסורה לשמעון ומתייבמת לראובן.

י. זו אחותו מאמו של זה וזו אחותו מאמו של זה

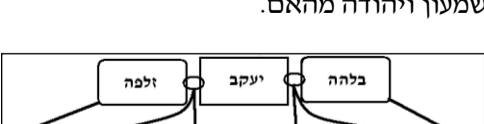
ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה אחותו מאמו של ראובן, ורחל אחותו מאמו של שמעון אחיו, יתכן, באופן הבא.

בלהה וזלפה היו נשואות לנחשון, בלהה ילדה לו את לאה, וזלפה ילדה לו את רחל, והרי לאה ורחל אחיות מאב.

מת נחשון, ונשא יעקב את שתי נשיו בלהה וזלפה. בלהה ילדה ליעקב את ראובן ולוי, וזלפה ילדה ליעקב את שמעון ויהודה.

נמצא ראובן שמעון לוי ויהודה אחים מהאב, ולא אחות ראובן ולוי מהאם, ורחל אחות שמעון ויהודה מהאם.

הלכה לאה ונישאת ליהודה שאינו אחיה, והלכה רחל ונישאת ללוי שאינו אחיה, ומתו לוי ויהודה, ונשארו אחיהם ראובן ושמעון.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

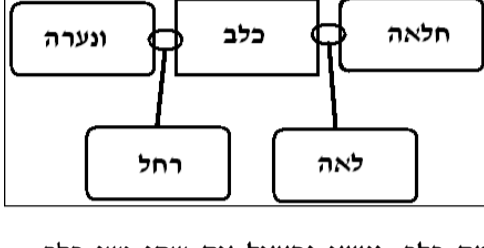
לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

לאה שהיא אחות ראובן מאמו, אסורה לו ומתייבמת לשמעון, ורחל שהיא אחות שמעון מאמו, אסורה לו ומתייבמת לראובן.

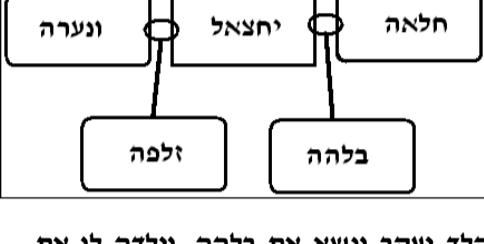
יא. זו אחות אמו של זה וזו אחות אמו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה אחות אמו של ראובן, ורחל אחות אמו של שמעון אחיו, יתכן, באופן הבא.

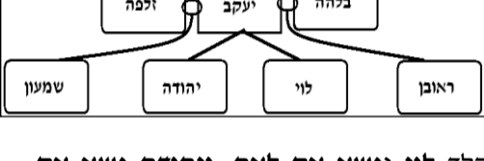
חלאה ונערה היו נשואות לכלב, חלאה ילדה לו את לאה, ונערה ילדה לו את רחל, והרי לאה ורחל אחיות מאב.

מת כלב, ונשא יחצאל את שתי נשי כלב, חלאה ונערה. חלאה ילדה לו את בלהה, והרי בלהה ולאחיות מן האם, ונערה ילדה לו את זלפה, והרי זלפה ורחל אחיות מן האם.

הלך יעקב ונשא את בלהה, וילדה לו את ראובן, ולאחר מותה נשא את זלפה אחותה, וילדה לו את שמעון. ומלבד שני אלו, היו לו ליעקב שני בנים מאשה אחרת הם לוי ויהודה.

הלך לוי ונשא את לאה, ויהודה נשא את רחל, ומתו לוי ויהודה, ונפלו לאה ורחל לפני ראובן ושמעון אחי לוי ויהודה.

לאה אסורה לראובן בן בלהה, כי לאה היא אחות בלהה מן האם, ששתיהן בנות חלאה, ומתייבמת לשמעון. ורחל אסורה לשמעון בן זלפה, כי רחל היא אחות זלפה מן האם, ששתיהן בנות נערה, ומתייבמת לראובן.

יב. זו אשת אחיו מאמו של זה

וזו אשת אחיו מאמו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה אשת אחיו מהאם של ראובן, ורחל אשת אחיו מהאם של שמעון אחיו, יתכן, באופן הבא.

יעקב נשא את בלהה שכבר היה לה בן ששמו נפתלי מנישואין קודמים, וילדה ליעקב את ראובן ולוי, ונשא גם את זלפה, שכבר היה לה בן ששמו יששכר מנישואין קודמים, וילדה ליעקב את שמעון ויהודה.

נפתלי ויששכר שאינם קרובים זה לזה כלל, נשאו שתי אחיות לאה ורחל, נפתלי נשא את לאה, ויששכר נשא את רחל.

מתו נפתלי ויששכר, הלך לוי ונשא את רחל אשת יששכר, והיא מותרת לו, שהרי יששכר אינו אחיו כלל, ואם כן אינה אשת אחיו.

ויהודה נשא את לאה אשת נפתלי, שגם היא מותרת לו כי נפתלי אינו אחיו, ואם כן אינה אשת אחיו.

מתו לוי ויהודה בלא בנים, ונפלו לאה ורחל נשותיהם לפני ראובן ושמעון, שהם אחיהם מן האב.

לאה שהיתה אשת נפתלי, שהוא אחי ראובן מהאם, אסורה לו ומתייבמת לשמעון. ורחל שהיתה אשת יששכר, שהוא אחי שמעון מהאם, אסורה לו ומתייבמת לראובן.

יג. זו אחות אשתו של זה וזו אחות אשתו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל,

בקי צור

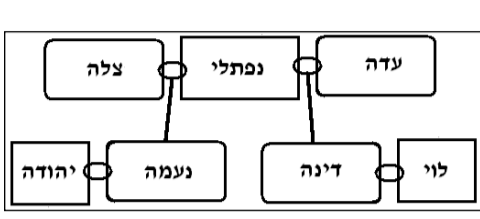
ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

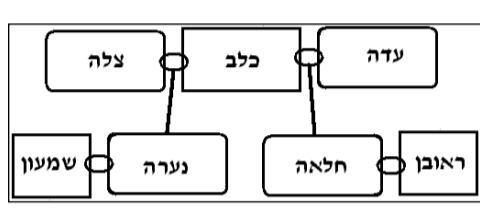
לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

לאה אחות אשתו של ראובן, ורחל אחות אשתו של שמעון אחיו, יתכן, באופן הבא.

נפתלי נשא שתי נשים, עדה וצלה, עדה ילדה את דינה, וצלה ילדה את נעמה. והרי דינה ונעמה אחיות מן האב. ונשאו אותן לוי ויהודה אחי ראובן ושמעון, לוי נשא את דינה, ויהודה נשא את נעמה.

מת נפתלי, ובא כלב ונשא את נשות נפתלי עדה וצלה, עדה ילדה לו את חלאה, ונמצאו דינה וחלאה אחיות מן האם, וצלה ילדה לו את נערה, ונמצאו נעמה ונערה אחיות מן האם. וכן חלאה ונערה אחיות מן האב. ונשאו ראובן ושמעון, ראובן נשא את חלאה, ושמעון נשא את נערה.

מתו לוי ויהודה, ונפלו נשותיהם דינה ונעמה לפני ראובן ושמעון.

דינה שהיא אחות חלאה אשת ראובן מהאם, אסורה לראובן ומותרת לשמעון. ונעמה שהיא אחות נערה אשת שמעון האם, אסורה לשמעון ומותרת לראובן.

יד. זו אשת אחיו שלא היה בעולמו של זה וזו אשת אחיו שלא היה בעולמו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה אשת אחיו של ראובן שלא היה בעולמו, ורחל אשת אחיו של שמעון שלא היה בעולמו, יתכן, רק כדעת רבי שמעון, האומר, שהיבמה נאסרת רק על זה שנולד בעודה זקוקה, אבל אם נולד אחר שנתייבמה, לא נאסרה לו, ובאופן הבא.

ראובן שמעון לוי ויהודה בני יעקב. ראובן ושמעון נשאו שתי אחיות, ראובן נשא לאה, ושמעון נשא רחל.

ומת ראובן בלא בנים, ונולד ליעקב בן נוסף ששמו יששכר, ומצאה הבן הזה ליבמה לאה אשת ראובן שהיא זקוקה לייבום, ונאסרה עליו מעתה עולמית, משום אשת אחיו שלא היה בעולמו, ויבמה לוי.

ולאחר מכן מת שמעון, ונולד ליעקב בן נוסף ששמו זבולון, ומצאה הבן הזה ליבמה רחל אשת שמעון שהיא זקוקה לייבום, ונאסרה עליו מעתה עולמית, משום אשת אחיו שלא היה בעולמו, ויבמה יהודה.

ומתו לוי ויהודה, ונפלו לאה ורחל לייבום לפני יששכר וזבולון.

לאה אשת לוי אסורה ליששכר, משום אשת אחיו שלא היה בעולמו, שהרי נולד כשהיתה זקוקה, ונאסרה עליו, ומותרת לזבולון, שנולד אחרי שיבמה לוי. ורחל אשת יהודה אסורה לזבולון, משום אשת אחיו שלא היה בעולמו, שהרי נולד כשהיתה זקוקה, ונאסרה עליו, ומותרת ליששכר, שכבר נולד כשזקוקה לייבום ראשון.

טו. זו כלתו של זה וזו כלתו של זה

ענין זה, שיהיו שתי אחיות, כגון לאה ורחל, לאה כלתו של ראובן, ורחל כלתו של שמעון אחיו, יתכן, באופן הבא.

ראובן שמעון לוי ויהודה ארבעה אחים הם. לאה ורחל שתי אחיות הן. בן ראובן נשא את לאה, ובכך נעשית לאה כלת ראובן. ובן שמעון נשא את רחל, ובכך נעשית רחל כלת שמעון.

מתו בן ראובן ובן שמעון. בא לוי נשא את לאה, בא יהודה ונשא את רחל. ומתו לוי ויהודה בלא בנים.

לאה שהיתה כלת ראובן, אסורה לו, ומתייבמת לשמעון. ורחל שהיתה כלת

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף ט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

שמעון, אסורה לו, ומתייבמת לראובן.

אמו הנופלת לפניו ליבום

בתחילת הפרק נמנו חמש עשרה נשים, שאסורות לאדם באיסור ערוה, ואפשר שיהיו נשואות לאחיו בהיתר. ואם ארע שהיו נשואות לאחיו בהיתר, ומת אחיו בלא בנים, הן פטורות מיבום וחליצה. ואמו לא נמנית במשנתנו עם העריות הללו, ולהלן יתבאר בעזה"י, האם יתכן שתהא אמו מותרת להינשא לאחיו מאביו.

ואם היתה אמו שלו נשואה לאביו, אפילו אם עכשיו כבר נתגרשה או נתאלמנה מאביו, הכל מודים שהיא אסורה לאחיו מאביו, אף על פי שאינה אמו של אחיו, כי מכל מקום אצל אחיו היא אשת האב, ואשת האב אסורה.

וגם אם לא היתה אמו אשת אביו, אלא אנוסת אביו, דעת רבי יהודה, שאנוסת האב אסורה לכל בניו, כפי שנתבאר בדף ד', ואם כן היא אסורה לאחיו.

ולדעת חכמים, אנוסת האב מותרת לבניו שאינם בני האנוסה. ואם כן, לדעתם אם היתה אמו של זה אנוסת אביו, היא מותרת לאחיו בני אביו, ואפשר שישארה, ותיפול ליבום לפני בנה. ובמקרה כזה היא פטורה מהייבום ומהחליצה ופוטרת גם את צרותיה מהייבום והחליצה.

למה לא נמנית אמו במשנתנו

נתבאר, שלדעת חכמים, אם היתה אמו אנוסת אביו, היא מותרת להינשא לאחיו, ואם תהא נשואה לאחיו, ומת בלא בנים, היא פטורה ופוטרת צרותיה מהייבום, כמו חמש עשרה עריות הנזכרות במשנתנו.

ולוי הקשה לרבי, מאחר שכן הוא, מדוע לא מנה התנא של משנתנו את ערוות אמו, עם שאר חמש עשרה עריות שמנה.

והשיב על כך רבי, כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו. ונאמרו שלושה ביאורים לדברי רבי.

א. לא שנו את אמו כי נחלקו חכמים בדבר

לפי הביאור הראשון בגמרא, הסיבה לכך שלא הזכיר התנא של משנתנו את אמו מאנוסתו בין העריות שפטורות ופוטרות מחליצה וייבום, כי לא הזכיר התנא של משנתנו איסורי ערוה שיש בהם מחלוקת בין החכמים. ובאנוסת האב נחלק רבי יהודה על חכמים ואמר שהיא אסורה כפי שנתבאר.

והקשו על כך, הלא בפרק שני הזכיר התנא אסורי מצווה ואיסורי קדושה, שיש בהם מחלוקת, כפי שנתבאר לעיל.

ותירצו שכונת רבי, שבפרק ראשון לא הזכיר התנא איסורי ערוה שיש בהן מחלוקת.

עוד הקשו, ממה שהזכיר התנא את הצרות שהן אסורות, אף על פי שנחלקו בזה בית שמאי ובית הלל, כפי שיתבאר בעזה"י בדף י"ג.

ותירצו שדבר שנחלקו בו בית שמאי ובית הלל, אינו נחשב אצלנו מחלוקת, משום שדברי בית שמאי במקום בית הלל אינם משנה.

עוד הקשו, הלא נתבאר שלדעת רבי חייא, כשאמר התנא שיתכן שיהיו שתי אחיות נופלות ליבום לפני שני אחים, האחת אסורה על זה איסור ערוה, ואחת על זה איסור ערוה, בכל העריות של משנתנו דיבר, אף על פי שלדעת חכמים לא יתכן הדבר בערוות אשת אחיו שלא היה בעולמו, כפי שנתבאר לעיל, שדבר זה יתכן בערוה זו רק כדעת רבי שמעון, ואם כן דיבר התנא גם בדבר שיש בו מחלוקת.

ותירצו שרבי חולק על רבי חייא, ולדעתו אין כוונת משנתנו שבכל העריות יתכן שיהיו שתי אחיות נופלות ליבום לפני שני אחים, האחת אסורה על זה איסור ערוה, ואחת על זה איסור ערוה, ולא נתכוון התנא אלא לאופנים שיתכן הדבר לדברי הכל.